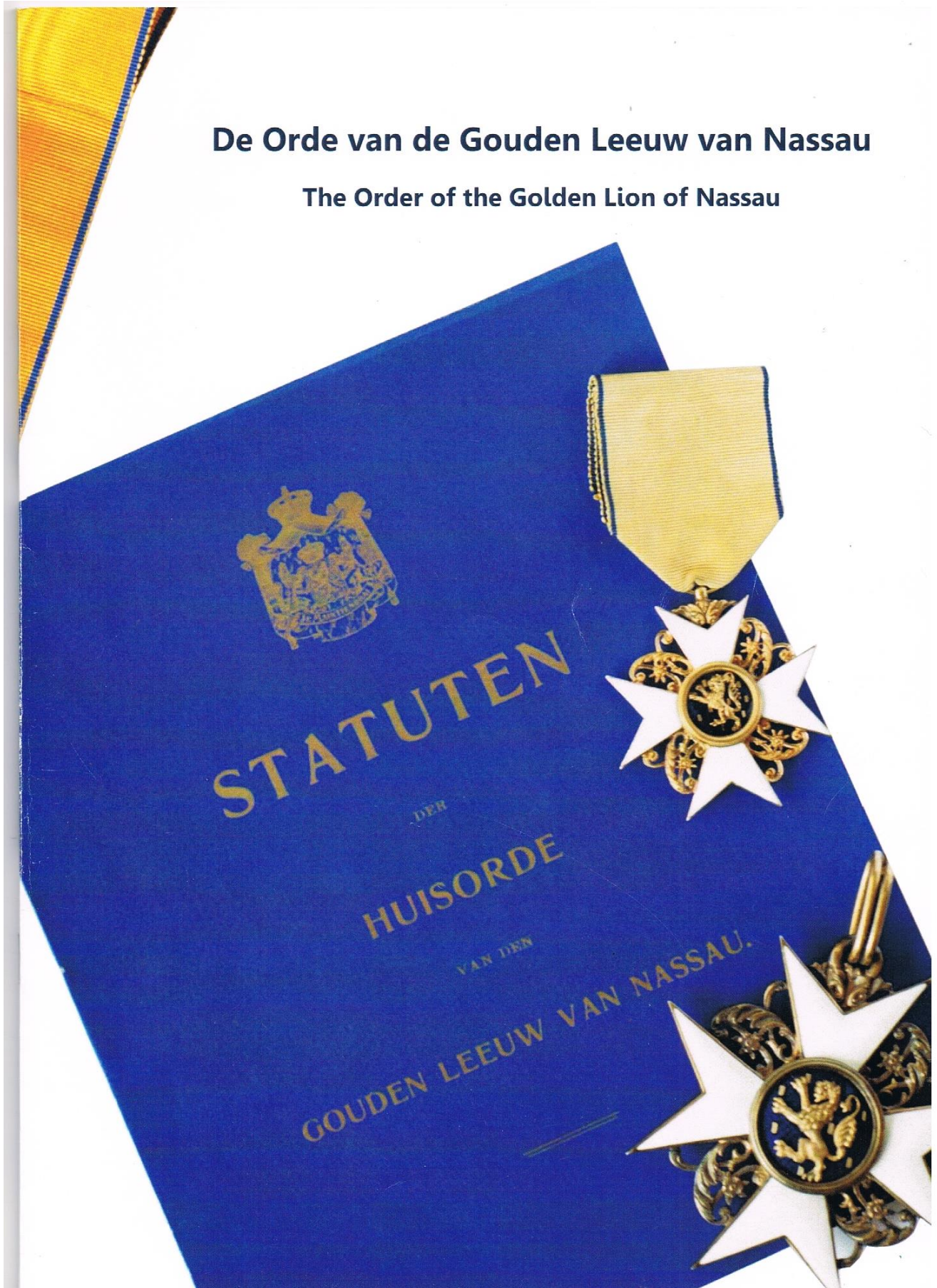

De Orde van de Gouden Leeuw van Nassau

The Order of the Golden Lion of Nassau

De Orde van de Gouden Leeuw van Nassau

The Order of the Golden Lion of Nassau

Robin Biemans – Hans Boetier – Pieter van Gulik

Uitgever: Asini
Druk: Ministerie van Defensie
Foto's: Henk Warrink / NCO Photography
ISBN: 978-90-822334-2-1
NUR-code: 680
Oplage: 200

Wageningen, 2018

De Orde van de Gouden Leeuw van Nassau

Over de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau is redelijk veel geschreven, maar de informatie is verspreid over een aantal naslagwerken en een aantal details zijn onjuist geformuleerd. Dit naslagwerk, wat eerder in Decorare¹ is verschenen, geeft een zo compleet mogelijke samenvatting van de geschiedenis van de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau en de veranderingen die deze orde heeft ondergaan. De onjuiste details in andere werken, zijn in de voetnoten aangegeven. Dit boekje is daarmee te beschouwen als aanvulling op de gedetailleerde werken van Mulder en Christiaans, Schoos, Weiler en Van Zelm van Eldik.

Inhoud

- 3 - De Orde van de Gouden leeuw van Nassau
- 4 - Inleiding
- 5 - Staatskundige geschiedenis
- 6 - Familiegeshiedenis van de Oranjes
- 7 - De orde tekenen
- 17 - Verleende aantallen en juweliers
- 19 - The Order of the Golden Lion of Nassau
- 27 - Dankwoord en bronnen
- 28 - Noten

Afbeelding 1. Ridder in de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau. *Knight of the Order of the Golden Lion of Nassau.*

Inleiding

De Orde van de Gouden Leeuw van Nassau wordt sporadisch verleend en daarnaast is de orde bijzonder omdat verschillende staten vrij kunnen beslissen over de verlening ervan. Tegenwoordig beschikken Luxemburg en Nederland over de orde. Vroeger was het ook de Hertog van Nassau die de orde kon verlenen. Daarnaast heeft de orde, die op initiatief van de Hertog van Nassau is ontstaan, in haar bestaan een aantal veranderingen ondergaan.

Voor een beter begrip van het ontstaan van de orde en de latere ontwikkelingen wordt eerst kort ingegaan op de staatkundige geschiedenis van de staten Luxemburg en Nassau en de familiegeschiedenis van de Oranjes. Daarna wordt uitvoeriger ingegaan op de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau.

Afbeelding 2. Juweel ridder in de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau, voorzijde.
Badge knight the Order of the Golden Lion of Nassau, obverse.

Staatkundige geschiedenis

Voor de Franse overheersing rond 1800 hoort het Hertogdom Luxemburg², op enkele korte bezettingen na, tot de Zuidelijke Nederlanden en daarna tot de Oostenrijkse Nederlanden. Direct na de val van het Franse Keizerrijk wordt het gebied ingelijfd door Pruisen, maar kort daarna wordt Luxemburg door het congres van Wenen toegewezen aan Nederland. Koning Willem I wordt daarmee Hertog van Luxemburg. Een week later wordt in de Wener slotacte bepaald dat Luxemburg een Groothertogdom zal worden en Koning Willem I daarmee Groothertog van deze staat. Om tegemoet te komen aan de Pruisische wens wordt in de slotacte tevens bepaald dat Luxemburg onderdeel wordt van het huisbezit van Nassau en daarmee lid wordt van de Duitse Bond.

De staat Nassau treedt na de val van het Franse Keizerrijk toe tot de Duitse Bond als Hertogdom Nassau. Door het lidmaatschap van de Duitse Bond wordt Nassau in 1866 betrokken in een conflict tussen Pruisen en Oostenrijk³. Nassau keert zich tegen Pruisen wat de staat duur komt te staan. Pruisen lijft de staat Nassau in met als gevolg dat de zittende vorst Adolf verplicht afstand moet doen van zijn aanspraken op Nassau. Het Hertogdom Nassau houdt daarmee op te bestaan als zelfstandige staat.⁴

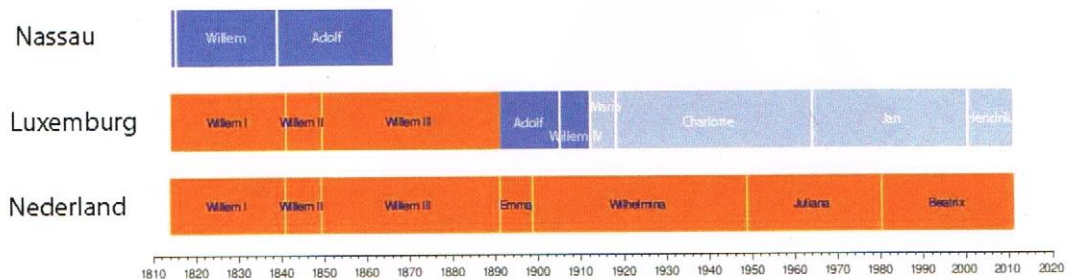

Afbeelding 3. De ligging van de staten Nederland, Luxemburg en Nassau binnen Europa in het jaar 1839. De oranje lijn geeft de grens van de Duitse Bond aan. *The Netherlands, Luxembourg and Nassau in the year 1839. The orange line represents the border of the German Federation.*

Familiegeschiedenis van de Oranjes

Rond het jaar 1200 staat Hendrik de Rijke aan het hoofd van Graafschap Nassau. Hendrik de Rijke krijgt drie zonen: Walram, Jan⁵ en Otto. Na de dood van Hendrik de Rijke regeren Walram en Otto samen het Graafschap Nassau en vormen de Walramse en Ottoonse linie. Na een meningsverschil tussen de twee broers wordt het graafschap in 1255 in tweeën verdeeld. Het tegenwoordige Nederlandse Koningshuis hoort tot de Ottoonse linie en de hertog van Nassau tot de Walramse linie.

In de achttiende eeuw neemt het aantal mannelijke nakomelingen in beide linies steeds verder af waardoor de twee families in 1783 een overeenkomst sluiten. In deze overeenkomst wordt verklaard dat de families elkaars taken zullen overnemen als in één van de linies de mannelijke lijn uitsterft. In 1890 sterft de Ottoonse linie uit met het overlijden van Koning Willem III. Wilhelmina wordt Koningin van Nederland en kan geen aanspraak maken op het Groothertogdom Luxemburg⁶. Voormalig Hertog Adolf van Nassau, die sinds 1866 landloos is, wordt in 1890 groothertog van Luxemburg.

Afbeelding 4. Regerend vorst in Nassau, Luxemburg en Nederland. In blauw de Walramse linie en in Oranje de Ottoonse linie. *Reigning monarch in Nassau, Luxembourg and the Netherlands. In blue the Walram line and in orange the Ottoonian line.*

De orde tekenen

De Orde van de Gouden leeuw van Nassau is ontstaan op initiatief van Hertog Adolf van Nassau. Adolf had als regerend vorst geen eigen orde en had het voornemen er twee te stichten: een hoge ridderorde, de Gouden Leeuw van Nassau en een lagere ridderorde, de Adolfsorde. De hoge orde wilde Adolf graag samen met zijn koninklijke neef, Koning Willem III van Oranje, instellen, waarschijnlijk om de orde meer status te geven. De orde is bedoeld voor beide linies van het huis Nassau en zal uit één klasse bestaan. De Orde van de Gouden Leeuw van Nassau moet een exclusieve orde worden die alleen bedoeld is voor de hogere adel. Koning Willem III is enthousiast en geeft aan dat deze onderscheiding onder de Luxemburgse vlag zal moeten vallen. Hierdoor krijgt Luxemburg een onderscheiding die echt hoog in aanzien staat en waarover de Koning vrij, zonder tussenkomst van de regering, kan beschikken. In 1858 is het zo ver, de orde wordt gesticht.

Ontwikkeling 1858-1873

Op 31 maart 1858 worden de statuten gepubliceerd en vinden de eerste verleningen plaats. De eerste benoemingen in de orde zijn de zonen en broers van de liniehoofden aangezien in de statuten is bepaald dat zij geboren ridders zijn. Het recht om de orde te verlenen ligt bij de hoofden van de twee Nassau linies en de Luxemburgse staatsminister bekleedt het ambt van kanselier van de orde. De orde kan door de Nassau linies gezamenlijk verleend worden, maar meestal gebeurde het op eigen initiatief van een van beide. Op het moment dat op eigen initiatief een orde werd verleend, wordt dit aan de andere vorst meegedeeld zodat ieder op de hoogte blijft wie benoemd is in de orde. In de begin periode ligt het aantal benoemingen door Adolf van Nassau duidelijk hoger dan het aantal benoemingen door Willem III. Het verschil in aantal is te verklaren doordat de Nederlandse Koning meerdere ridderorden tot zijn beschikking heeft.

Ridders in de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau dragen het juweel aan een sjerp van ongeveer 105 millimeter breed. De grootte van het juweel is niet nader omschreven in de ordewet, maar de bekende exemplaren zijn 75 millimeter breed en daarmee opvallend groot. Naast de sjerp draagt een ridder een borstster. Deze borstster heeft acht stralen met in het midden de leeuw van Nassau. Rondom de leeuw staat de tekst "Je Maintiendrai".⁷

Afbeelding 5. Ridder 4^e klasse in de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau zoals gebruikt in de periode 1873 – 1882. *Knight 4th of the Order of the Golden Lion of Nassau, used in the period 1873 – 1882.*

Ontwikkeling 1873-1882

In 1866 houdt het Hertogdom Nassau op te bestaan als zelfstandige staat. Hierdoor voelt Koning Willem III zich niet meer gebonden aan eerder gemaakte afspraken met zijn neef Adolf. Daarbij komt dat de Koning sterk de behoefte heeft om ook aan lager geplaatsten de orde te kunnen verlenen. Daarom wordt in 1873, zonder toestemming van Adolf van Nassau, een nieuwe wet aangenomen. Met het instellen van deze wet worden drie nieuwe klassen toegevoegd aan de bestaande orde. De orde bestaat nu uit de volgende vier klassen:

- Ridder in de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau⁸:
De graad van ridder verandert niet ten opzichte van de statuten uit 1858 en het aantal toe te kennen riddergraden wordt niet beperkt.
- Ridder 2^e klasse:
De ridder 2^e klasse draagt het juweel aan een halslint van 56 millimeter breed en draagt daarnaast een vierarmige borstster. In tegenstelling tot de breedte van het lint wordt de breedte van het juweel en de borstster niet omschreven in de statuten. De bekende exemplaren bestaan uit een juweel van ongeveer 53 millimeter breed en een borstster van 63 millimeter breed. Het aantal ridders 2^e klasse mag niet groter zijn dan 48.
- Ridder 3^e klasse:
De ridder 3^e klasse draagt het juweel hangend aan een lint van 37 millimeter breed met een rozet. De breedte van het juweel is gelijk aan het juweel van de ridder 2^e klasse en heeft dus een breedte van ongeveer 53 millimeter. Het aantal ridders 3^e klasse wordt beperkt tot 96⁹.
- Ridder 4^e klasse:
De ridder 4^e klasse draagt het juweel hangend aan een lint van 37 millimeter breed. De breedte van het juweel wordt in de statuten van 1873 omschreven als "iets minder breed dan het juweel 3^e klasse". De breedte van het juweel 4^e klasse is in deze periode 45 millimeter^{10, 11}. Het aantal ridders 4^e klasse mag niet groter zijn dan 192¹².

In een aantal gevallen is een ridder bevorderd in de orde. Mocht een ridder een hogere graad verleend krijgen, dan dient het insigne van de lagere graad geretourneerd te worden aan het Luxemburgse secretariaat.

Nous Guillaume III,

par la grâce de Dieu,

Roi des Pays-Bas, Prince d'Orange-Nassau,

Grand-Duc de Luxembourg,

&c., &c., &c.

Avens trouvé bon et entendu de nommer Chevalier
de 3me classe de l'Ordre du Lion d'Or de la Maison de Nassau,
Monsieur J. L. van Blarckom
Conseiller de la Cour de justice à Bois-le-Duc.

Notre Ministre d'Etat, Président du Gouvernement du Grand-
Duché de Luxembourg, faisant fonctions de Chancelier de l'Ordre, est
chargé de l'exécution du présent arrêt.

Au Louv. le 9 novembre 1870.

(signé) Guillaume.

Ministre d'Etat, Président
Gouvernement,

J. de Schauwen

Pour Ampliation conforme:

Ministre d'Etat, Président du Gouvernement,

ff. de Chancelier de l'Ordre,

J. de Schauwen

Afbeelding 6. Oorkonde met ridder 3e klasse in de periode 1873-1882. Award charter with knight 3rd class in the period 1873-1882.

Ontwikkeling 1882-1892

In 1882 volgt, op initiatief van Koning Willem III, een verdere uitbreiding van de orde. In totaal bestaat de orde in 1882 uit vijf klassen en sluit zo beter aan bij andere Europese ridderorden. Ten opzichte van 1873 wordt na de oude 2^e klasse een nieuwe ridder 3^e klasse toegevoegd. Daarbij worden de nieuwe 4^e en 5^e klasse in grootte aangepast. En tot slot krijgen de twee hoogste klasse een aparte militaire afdeling door zwaarden toe te voegen aan de borststerren. De orde bestaat nu uit de volgende klassen:

- Ridder 1ste klasse¹³ in de orde van de Gouden Leeuw van Nassau:
De ridder 1ste klasse blijft hetzelfde, maar wordt aangevuld met een militaire divisie. Deze militaire divisie verschilt van de civiele uitvoering door de toevoeging van twee gouden zwaarden aan de borstster.
- Ridder 2^e klasse:
De ridder 2^e klasse blijft hetzelfde, maar wordt net als bij de eerste klasse aangevuld met een militaire divisie, ook te herkennen aan de toegevoegde zwaarden aan de borstster. Het aantal ridders 2^e klasse mag niet groter zijn dan 48.
- Ridder 3^e klasse:
De ridder 3^e klasse draagt het juweel aan een halslint van 56 millimeter breed. De breedte van het juweel is 53 millimeter. Het aantal ridders 3^e klasse wordt net als bij de ridder 2^e klasse beperkt tot 48.
- Ridder 4^e klasse:
De ridder 4^e klasse draagt het juweel hangend aan een lint van 37 millimeter breed met op het lint een rozet. De breedte van het juweel wordt in de statuten van 1882 omschreven als "minder groot dan het juweel 3^e klasse". De breedte van het juweel 4^e klasse is in deze periode 39 millimeter^{14, 15}. Het aantal ridders 4^e klasse mag niet groter zijn dan 196¹⁶.
- Ridder 5^e klasse:
De ridder 5^e klasse draagt het juweel hangend aan een lint van 37 millimeter breed waarbij de statuten aangeven dat de breedte van het juweel hetzelfde is als van de ridder 4^e klasse en daarmee ook 39 millimeter bedraagt^{17, 18}. Het aantal ridders 5^e klasse wordt beperkt tot een maximum van 192.

Afbeelding 7. Ridder 2^e klasse in de civiele (1873 – 1892) en militaire (1882 – 1893) uitvoering. *Knight 2nd class in civil and military division.*

Net als in de situatie voor 1882 moeten ook na 1882 bij bevordering de lagere graad geretourneerd worden aan het Luxemburgse secretariaat. Daarnaast wordt in de statuten van 1882 bepaald dat bestaande ridders in de orde het "oude" juweel houden¹⁹.

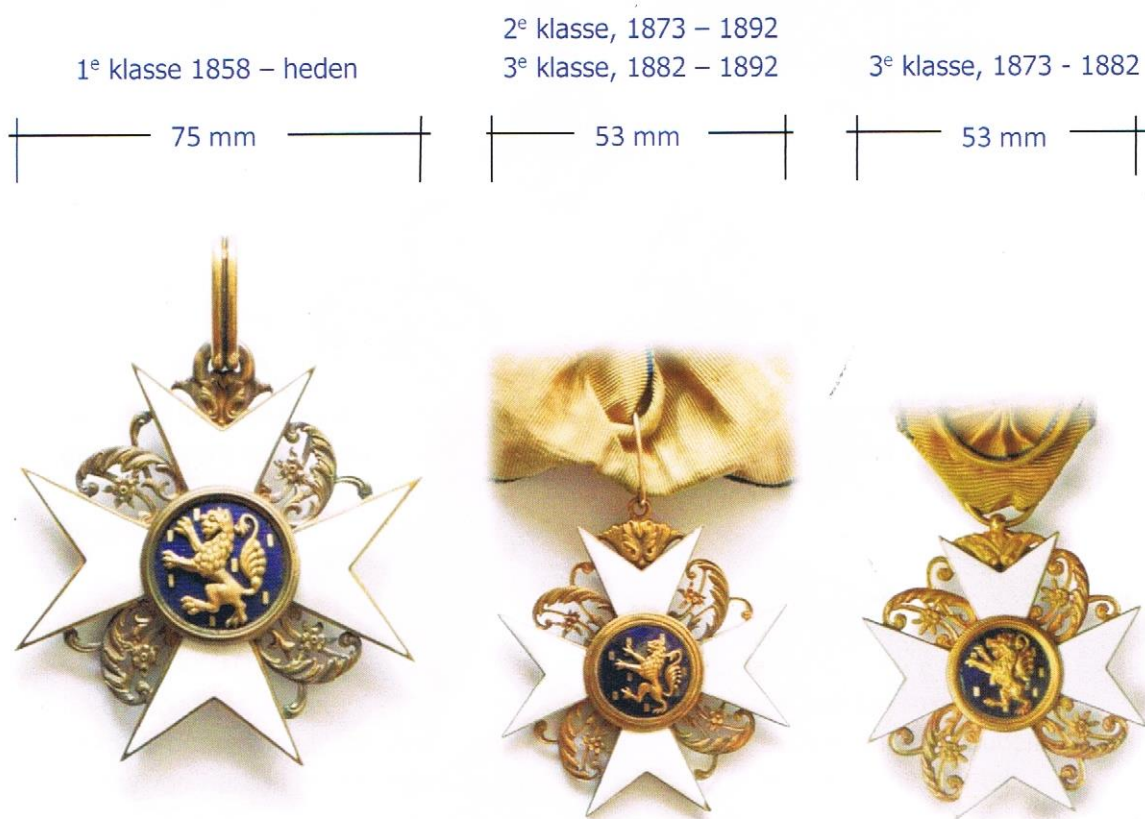
Ontwikkeling 1892-heden

Na de dood van Koning Willem III vervalt de personele unie met Luxemburg. Adolf wordt Groothertog en kan daarmee vrij beschikken over de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau en de Orde van de Eikenkroon. Adolf besluit om het aantal graden weer terug te brengen naar één, hij heeft immers de wijzigingen van 1873 en 1882 nooit erkend. Dit besluit wordt in 1892 geëffectueerd als de oude wet van 1858 weer wordt hersteld. Vanaf 1890 kan Nederland niet meer beschikken over de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau. Koningin Wilhelmina blijkt toch behoefte te hebben aan een huisorde en dus wordt het verzoek gedaan bij Adolf om weer de beschikking te krijgen over de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau. In 1905 ontstaat overeenstemming tussen Nederland en Luxemburg, met als voorwaarde dat de orde uit één klasse blijft bestaan.²⁰

Het aantal verleningen door het Nederlandse Koningshuis blijft na 1905 zeer beperkt. Tussen 1905 en 1919 worden zeven ridders benoemd, waaronder Generaal Snijders. Het is daarna pas in 1980, bij de kroning van Koningin Beatrix, dat de drie prinsen als geboren ridders in de orde worden opgenomen. Rond de eeuwwisseling bloeit de orde in Nederland weer een beetje op door de benoemingen van Max van der Stoep (1999), Nelson Mandela (1999) en Peter Kooijmans (2006).

Afbeelding 8. Keerzijde van de ridder in de orde van de Gouden Leeuw van Nassau.
Backside of the knight in the order of the Golden Lion of Nassau.

Afbeelding 9. Overzicht van de orde tekenen in de verschillende perioden. *Overview of the insignia in different periods.*

4^e klasse, 1873 - 1882

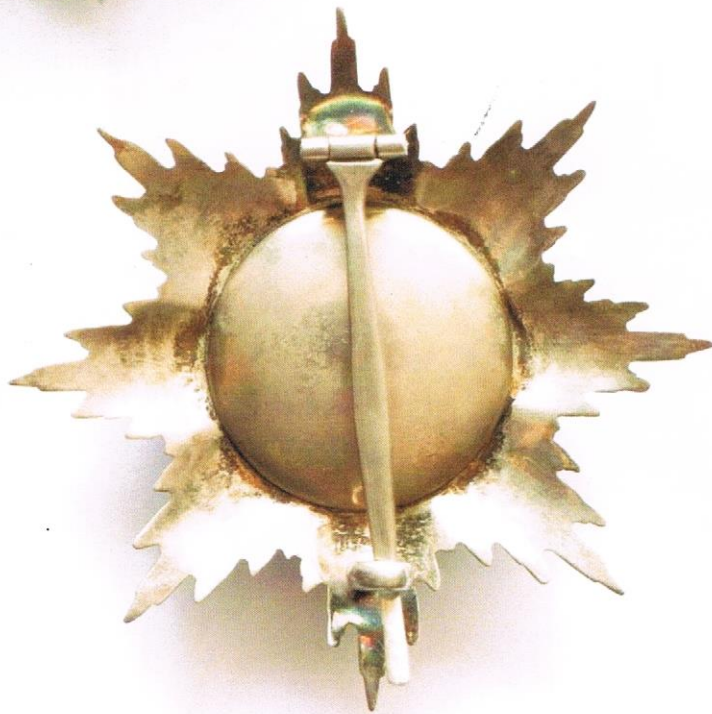

4^e klasse, 1882 - 1892

5^e klasse, 1882 - 1892

Afbeelding 10. Borstster van de ridder in de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau. *Breast stars of the Order of the Golden Lion of Nassau.*

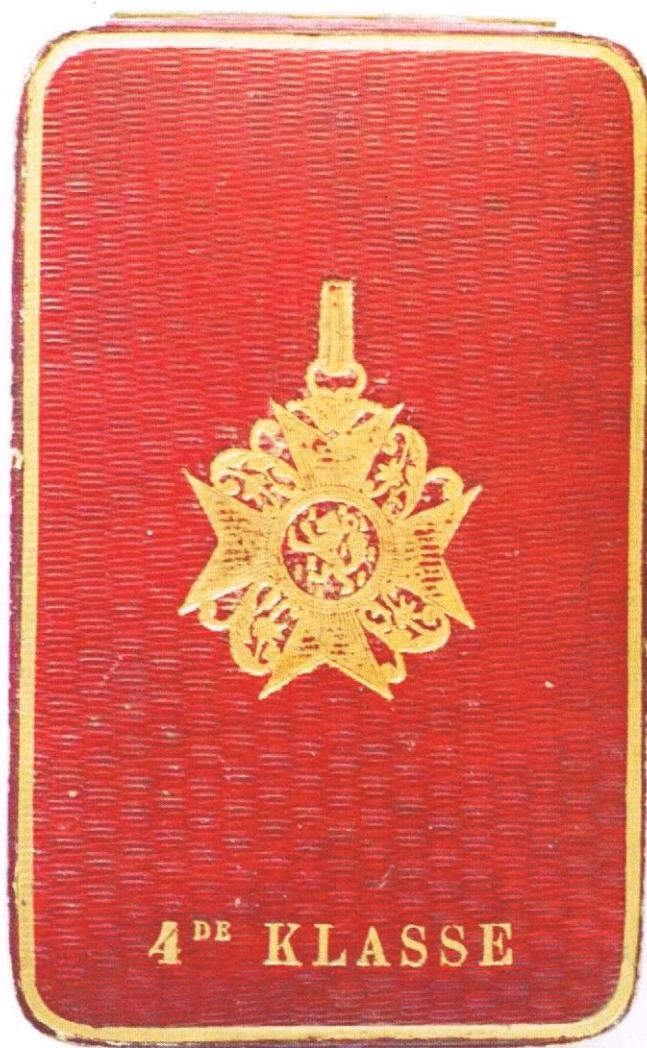
Verleende aantallen en de juweliërs

De Gouden Leeuw van Nassau is een exclusieve orde, dit is te zien in het lage aantal ordetekenë dat op de markt verschijnt. De ridder 1ste klasse is, met een kleine 300²¹ ridders sinds de instelling, duidelijk het meest verleend. Dit hoger aantal verleende exemplaren van de ridder 1ste klasse is te verklaren doordat het aantal ridders in deze graad vanaf de instelling ongelimiteerd is gebleven en omdat de andere ridderklassen slechts kort hebben bestaan.

In onderstaande tabel is het aantal verleende onderscheidingen te zien tot het jaar 1990. Het aantal ridders 1ste en 2^e klasse met zwaarden is niet exact bekend aangezien niet duidelijk is wie precies in aanmerking kwamen als militair. Waarschijnlijk gaat het hier om zeven ridders 1ste klasse met zwaarden en zeven ridders 2^e klasse met zwaarden²². Daarnaast heeft een aantal bevorderingen plaatsgevonden waarbij de, eerder verleende, lagere graad is geretourneerd. In onderstaande tabel zijn de verleende aantallen aangegeven waarbij in de laatste kolom het aantal geretourneerde exemplaren is aangegeven als gevolg van bevorderingen.

Klasse	Aantal	Bevordering
Ridder 1 ^{ste} klasse	300 ²³	
Ridder 1 ^{ste} klasse met zwaarden	7	
Ridder 2 ^e klasse	38	-3
Ridder 2 ^e klasse met zwaarden	7	
Ridder 3 ^e klasse, tot 1882 (53 mm)	60	-4
Ridder 3 ^e klasse, na 1882 (53 mm)	17	
Ridder 4 ^e klasse, tot 1882 (45 mm)	62	-8 ²⁴
Ridder 4 ^e klasse, na 1882 (39 mm)	17	
Ridder 5 ^e klasse (39 mm)	13	

Er zijn verschillende juweliërs bekend die opdrachten hebben gekregen voor het vervaardigen van de ordetekenë. De eerste juwelier is de firma Weishaubt gevestigd in de Duitse plaats Hanau. Weishaubt is alleen in het begin van het bestaan van de orde actief geweest. Daarna wordt de productie tot ongeveer 1890 overgenomen door een aantal Nederlandse juweliërs: Van Wielik, Moussault, Becht en Elbers, Van der Horst en Maarseveen. De juwelen van de verschillende juweliërs verschillen op details van elkaar. Na 1890 is het vooral de buitenlandse juwelier Arthus Bertrand uit Parijs die ordesterren produceert.

Afbeelding 12. Etui voor ridder 4^e klasse. *Medal case Knight 4th class.*

Dankwoord

Onze dank gaat uit naar verschillende personen die ons geholpen hebben bij het tot stand komen van dit boekje. Als eerste willen we Henk Warrink bedanken met het maken van de professionele foto's. Daarnaast bedanken we iedereen die hun collectie beschikbaar hebben gesteld voor het maken van beeldmateriaal. Daarnaast gaat onze dank uit naar Bert Keers voor het drukken van het boekje. En tot slot gaat onze dank naar de personen die mee hebben geholpen met de vertaling naar het Engels. Speciaal wil wij noemen: Willem van Gulik en Anouk Geelen.

Bronnen - references

Lies, J.W.H.M. (1888). Beschrijving van de Koninklijk Nederlandsche- en Groothertogelijk Luxemburgsche Ridderorden, benevens de verschillende Eereteekenen en Versierselen in Nederland en Nederlandsch-Indië. Delft: H.J. Berkhout.

Meijer, H.G., Mulder, C.P. en Wagenaar B.W. (1984). Orders and Decorations of the Netherlands. Venlo: van Grinsven BV.

Mulder, C.P. en Christiaans, P.A. (1990). Een select gezelschap en een vergeten onderscheiding. Ridders in de Orde van de Gouden Leeuw van Nassau. In: Snethlage, A. (red.), Jaarboek centraal bureau voor genealogie, Deel 44 (blz. 203-270).

Mulder, C.P. en Christiaans, P.A. (1999). Onderscheidingen van de Koning-Groothertog. De Orde van de Eikenkroon 1841-1891. 's Gravenhage: Kanselarij der Nederlandse Orden.

Schoos, J. (1990). Die Orden und Ehrenzeichen des Grossherzogtums Luxemburg, und des ehemaligen Herzogtums Nassau, in Vergangenheit und Gegenwart. Luxemburg: Sankt-Paulus-Druckerei AG.

Weiler, R. (1988). Distinctions Honorifiques Du Grand-Duché de Luxembourg, I Décorations Officielles. Luxembourg: Ministère D'état.

Van Zelm van Eldik, J.A. (2003). Moed en deugd, Ridderorden in Nederland. Zutphen: Walburg Pers.

www.hethuisvanoranje.nl geraadpleegd 29-4-2012

www.hetkoninklijkhuis.nl geraadpleegd 2-8-2012

Noten - Notes

¹ Decorare is het periodiek van de Studiekring Ridderorden en Onderscheidingen.

Decorare is the magazine of the Studygroup Honours and Awards in the Netherlands.

² In 1354 is Luxemburg tot Hertogdom verheven.

In 1354 Luxembourg was elevated to Duchy.

³ Oostenrijk was lid van de Duitse Bond.

Austria was a member of the German Confederation.

⁴ Luxemburg was lid van de Duitse Bond en wordt na afloop van de Pruisisch – Oostenrijkse oorlog onderdeel van een politieke discussie. In het congres van Londen (1867) wordt erkend dat Luxemburg een onafhankelijke staat is onder het huis van Oranje Nassau. Luxemburg is in deze situatie onafhankelijk maar wordt geregeerd door het Nederlandse Koningshuis.

Luxembourg was a member of the German Confederation and after the Prussian - Austrian war part of a political debate. In the Congress of London (1867), Luxembourg was recognized as an independent state under the House of Orange-Nassau. Luxembourg is independent in this situation, but is ruled by the Dutch Royal family.

⁵ Jan wordt bisschop van Utrecht en heeft geen nakomelingen.

John will become bishop of Utrecht and has no descendants.

⁶ Luxemburg hoort, zoals in het Wener Congres is bepaald, tot het huis van Nassau waardoor de overeenkomst uit 1783 van toepassing is.

Luxembourg belongs, as stated in the Congress of Vienna, to the house of Nassau which applies to the agreement from 1783.

⁷ De borstster van de ridder in de orde van de Gouden Leeuw van Nassau lijkt sterk op die van het grootkruis in de Orde van Oranje Nassau. Het meest in het oog springende verschil zijn het ontbreken van het zwaard en de pijlenbundel in de klauwen van de leeuw.

The breast star of the knight in the order of the Golden Lion of Nassau resembles the grand cross breast star of the Order of Orange Nassau. The most obvious difference is the absence of the sword and the arrow beam in the lion's claws.

⁸ In de aangenomen wet van 28 maart 1873 wordt de naam van de hoogste graad in de orde niet aangepast.

The settled law of 28 March 1873 does not alter the name of the highest grade.

⁹ In Mulder en Christiaans 1990 (blz 212) wordt gesproken over 196. Dit is foutief overgenomen. Het getal 196 wordt genoemd in de statuten van 1882, maar nog niet in die van 1873.

In Mulder and Christiaans 1990 (page 212) the total of 196 is described. This was incorrectly taken over. The number 196 is mentioned in the statutes of 1882, but not yet in 1873.

¹⁰ Op een foto van Jhr. van Claerbergen is een ridder 4^e klasse (verleend op 1 februari 1880) te zien naast een officier eikenkroon (34 millimeter) en een huwelijk herinneringsmedaille 1901 (32,6 millimeter). Als de verhouding tussen de medailles wordt beschouwd bedraagt de breedte van de ridder in de orde van de Gouden Leeuw van Nassau ongeveer 45 millimeter.

On a photo of Jhr. Claerbergen is a fourth grade knight (granted on February 1, 1880) next to an officer oak crown (34 millimetres) and a wedding commemoration medal 1901 (32.6 millimetres). When

comparing the medals, the width of the knight in the order of the Golden Lion of Nassau is about 45 millimetres.

¹¹ Dit in tegenstelling tot Meijer, Mulder en Wagenaar 1984 (blz 33), Schoos 1990 (voetnoot 171) en Weiler 1988 (blz 64) waar een breedte van 39 millimeter wordt aangegeven.
This is in contradiction to Meijer, Mulder and Wagenaar 1984 (page 33), Schoos 1990 (footnote 171) and Weiler 1988 (page 64), indicating a width of 39 millimetres.

¹² In het Franstalige deel van de statuten staat het aantal van 192 genoemd en in het Duitstalige deel het aantal van 182. Het aantal van 192 is het meest waarschijnlijk aangezien bij elke lagere klasse het aantal verdubbelt.
In the French-language part of the statutes the number of 192 is written and in the German-language part the number of 182. The number of 192 is most likely since the number doubles in each lower class.

¹³ In tegenstelling tot de in 1873 ingestelde statuten wordt in de statuten van 1882 wel gesproken over een ridder eerste klasse.
Contrary to the statutes established in 1873, the statutes of 1882 refer to as a knight first class.

¹⁴ Dit in tegenstelling tot Weiler 1988 (blz 64) waar een breedte van 45 millimeter wordt aangegeven.
This is in contrast to Weiler 1988 (page 64), which shows a width of 45 millimetres.

¹⁵ Een kleiner formaat van de ridder 4^e en 5^e klasse in de periode 1882-1992 is ook terug te zien in de lagere productieprijzen die de firma Maarseveen vanaf 1882 hanteert. Zie hiervoor Mulder en Christiaans 1999.
A smaller size of the knight 4th and 5th grade in the period 1882-1992 is also reflected in the lower production prices used by Maarseveen since 1882. See Mulder and Christian in 1999.

¹⁶ Dit is waarschijnlijk een verschrijving. Het aantal van 96 is het meest waarschijnlijk aangezien bij elke lagere klasse het aantal verdubbeld. Zie ook Schoos 1990 (voetnoot 167).
This is probably a writing error. The number of 96 is more likely since a lower class doubles the number of the class above, except for the unlimited highest class. See also Schoos 1990 (footnote 167).

¹⁷ In tegenstelling tot Van Zelm van Eldik 2003 (blz 523) waar een breedte van 44 millimeter wordt aangegeven.
This is different from the information in Van Zelm van Eldik 2003 (page 523) indicating a width of 44 millimetres.

¹⁸ Berkhout en van Leeuwen 1888, (Tableau IV) laat zien dat de breedte van de ridder 4^e en 5^e klasse hetzelfde is.
Berkhout and Van Leeuwen 1888 (Tableau IV) shows the same size of the knight 4th and 5th class.

¹⁹ In tegenstelling tot wat geschreven staat in Mulder en Christiaans, 1990 (blz 215) en Schoos 1990 (voetnoot 180), wordt de grootte van het juweel niet aangepast. Ridders 4^e klasse van voor 1882 houden hun oude juweel van 45 millimeter breed. Daarmee is het verschil tussen de oude ridders 4^e klasse en de nieuwe ridders 5^e klasse wel te zien.
Contrary to what is written in Mulder and Christian 1990 (page 215) and Schoos 1990 (footnote 180), jewels granted before 1882 are not replaced.

²⁰ Aangezien Wilhelmina behoefte had aan verschillende graden wordt in 1905 ook een nieuwe huisorde gesticht: de Huisorde van Oranje.
Since Wilhelmina preferred an order with different degrees, a new house order was founded in 1905: the House Order of Orange.

²¹ Schoos 1990 geeft een aantal van 270 tot het jaar 1990. Het getal 300 is een inschatting.
Schoos 1990 gives a number of 270 in 1990. The number 300 is an estimation.

²² Mulder en Christiaans 1990.
Mulder and Christiaans 1990.

²³ Schoos heeft het over 270 verleende ridders 1e klasse. Het aantal van 300 is een inschatting.
Schoos indicated 270 awarded 1st classes till 1990. The number of 300 is an estimation.

²⁴ Waarvan één benoeming later is ingetrokken.
One of which is later withdrawn.

© 2018, uitgegeven in eigen beheer.
Voor vragen kunt u contact opnemen met
robinbiemans@hotmail.com

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
Vereelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd
gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën,
opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

